

Nilde Iotti (1920–1999)

Orędowniczka powszechnych wyborów i założycielka Republiki Włoskiej

Leonilde „Nilde” Iotti była podczas drugiej wojny światowej działaczką ruchu oporu, a po wojnie stała się jedną z najważniejszych kobiet włoskiej sceny politycznej. Przez wielu uznawana za założycielkę włoskiej republiki i „potencjalnie najlepszego prezydenta Włoch” (o mały włos nie wygrała wyborów prezydenckich), Iotti była członkinią komisji, która w 1946 r. przygotowała projekt nowej włoskiej konstytucji. Dwa lata później dołączyła do Izby Deputowanych, do której była wybierana w każdym kolejnych wyborach, aż w końcu została przewodniczącą Izby Deputowanych, który to urząd sprawowała najdłużej w historii.

Europejka z krwi i kości, od 1969 r. do 1979 r. Iotti była posłanką do Parlamentu Europejskiego, a w 1997 r. została wybrana na wiceprzewodniczącą Rady Europy.

Leonilde „Nilde” Iotti urodziła się 10 kwietnia 1920 r. w zdominowanym przez idee komunistyczne miasteczku Reggio Emilia w północnych Włoszech. Jako pilna uczennica zdobyła stypendium na studia na wydziale literatury i filozofii na prestiżowej katolickiej uczelni w Mediolanie, mimo że przez całe życie była zagorzałą ateistką.

W czasie drugiej wojny światowej działała w ruchu oporu, była też jedną z czołowych postaci Włoskiej Partii Komunistycznej, a po zakończeniu wojny jedną z głównych współzałożycielek podlegającego tej partii Włoskiego Związku Kobiet. Kiedy w 1945 r. kobiety uzyskały pełne prawa wyborcze, Iotti cieszyła się dużym poparciem kobiecego elektoratu i w 1946 r. została wybrana do zgromadzenia konstytucyjnego – izby parlamentarnej odpowiedzialnej za opracowanie nowej konstytucji republikańskiej. Iotti powierzono przygotowanie części dotyczącej polityki rodzinnej.

W 1948 r. Nilde Iotti zasiadła w Izbie Deputowanych – jednej z dwóch izb włoskiego parlamentu (druga to Senat). W 1979 r.

została przewodniczącą Izby Deputowanych jako pierwsza kobieta oraz pierwszy komunista na tak wysokim stanowisku we Włoszech. Funkcję przewodniczącej sprawowała do 1992 r. Znana ze swojej pewności siebie i bezstronności Nilde Iotti była przez wielu uważana za „potencjalnie najlepszego prezydenta Włoch” (omal nie wygrała wyborów prezydenckich).

Po śmierci w 1964 r. Palmira Togliattiego, lidera Włoskiej Partii Komunistycznej, Iotti włożyła wiele wysiłku w modernizację partii. Reprezentowała proeuropejską stronę partii i przez cały okres działalności partyjnej popierała integrację europejską jako siłę napędową pozytywnej transformacji społecznej. „Chcemy Unii Europejskiej [...], aby uzyskać nowe możliwości rozwoju obywatelskiego, społecznego i politycznego oraz aby poszerzyć granice dla odnowy i wzrostu, dla których nie starcza już miejsca w zawężonych przestrzeniach państw narodowych, obecnie zbyt ograniczonych, również w swej suwerenności”. (Nilde, Parole e Scritti, 1955 – 1998, Comitato per la costituzione della Fondazione Nilde Iotti).

W tym okresie Lotti nadal poświęcała wiele energii na walkę o prawa kobiet. Poparła wprowadzenie prawa do rozwodu i prawa do aborcji oraz z sukcesem poprowadziła kampanię na ich rzecz – prawa te zajmowały wysoką pozycję na liście priorytetów ruchu kobiet. Pełniła też rolę mediatorki, zachęcając młodsze członkinie ruchu do wzięcia pod uwagę poglądów kobiet katolickich w tych kwestiach.

Orędowniczka powszechnych wyborów

Jako polityk oddany idei uczciwej Europy opartej na zasadzie równości Lotti okazała dużą determinację w przeniesieniu walki o powszechne wybory na scenę europejską. Lotti została posłanką do Parlamentu Europejskiego z ramienia delegacji włoskiej w 1969 r. – to w tym roku po raz pierwszy wyznaczono kandydatów z Partii Komunistycznej. Przez cały czas sprawowania funkcji europosłanki Nilde Lotti była orędowniczką wyborów bezpośrednich do Parlamentu Europejskiego, wierząc, że wybór przez obywateli zapewniłby Parlamentowi niepodważalny mandat oraz wiarygodność niezbędną do tego, aby działać w ich imieniu.

Jej wizja zjednoczonej Europy obejmowała również rozważanie geopolitycznych konsekwencji coraz ściślej unii. Lotti uważała, że na obywatelach Europy spoczywa obowiązek wywierania pozytywnego wpływu na przykład na stosunki między północą a południem świata, na pokój i rozwój na Bliskim Wschodzie oraz ogólnie na regulację systemu międzynarodowego.

W 1979 r. wysiłki Lotti i jej współpracowników zostały nagrodzone w pierwszych bezpośrednich wyborach do Parlamentu Europejskiego. Wkrótce potem zakończyła swoją dziesięcioletnią pracę w Parlamencie Europejskim, podczas której zasiadała też w parlamentarnej Komisji Spraw Zagranicznych. Ale nie tylko w ten sposób zasłużyła się dla Europy. W 1997 r. została wybrana wiceprzewodniczącą Rady Europy – organizacji praw człowieka, w której skład wchodzi 47 państw członkowskich.

W listopadzie 1999 r., po 53-letniej karierze politycznej, Nilde Lotti zrzekła się mandatu posłanki do parlamentu włoskiego. Zmarła w Rzymie dwa tygodnie później, 4 grudnia, w wieku 79 lat.